

CHORALIS CONSTANTINUS 500

A HABSBURG CSÁSZÁRI UDVAR ÉNEKES SZERTARTÁSAI A 15-16. SZÁZADI GYAKORLAT ALAPJÁN
VOCAL LITURGICAL MUSIC IN THE HABSBURG IMPERIAL COURT ACCORDING TO 15TH AND 16TH-CENTURY PRACTICES

Heinrich Isaac (c.1450-1517)

Születésének pontos idejét és helyét nem tudjuk. Feltehetően 1450 körül született Németalföldön, ahogy ezt az életének korai szakaszára vonatkozó itáliai forrásokból következtetni lehet, amelyekben „Arrigho de Ugho da Fiandra” említik.

Életéről elsőként 1484-ből van adatunk. Ekkor Lorenzo „il Magnifico” de Medici szolgálatában állt Firenzében. Itt a család által patronált három templom énekese és komponistája volt, valamint Lorenzo gyermekeinek zenei nevelését is ellátta. Gyakran komponált világi műveket is az udvar költőinek, vagy a család tagjainak verseire is. Giovanni Medici később X. Leó pápáként felkarolta és jelentős feladattal látta el idősebb tanítómesterét.

Isaac 10 évet töltött Firenzében, majd 1494-ben Lorenzo halála után két évvel távozott a városból, de nem örökre. A korai firenzei évek alatt megházasodott, és Lorenzo segítségével házat vásárolt a városban, közel a Medici palotához. Isaac távozása után felesége Firenzében maradt, így a komponista – amikor csak tehetett – hazalátogatott. Egy helyi intézménnyel kötött szerződése fennmaradt, miszerint ők gondoskodnak Isaac feleségének ellátásáról, ételt és bort szállítottak a házhoz évenkénti díjazás fejében.

Legközelebbi adatunk szerint 1496. novemberében csatlakozik I. Miksa császárhoz, aki ekkor Pisában állomásozik. A Habsburg udvar eddig kívül esett a németalföldi zeneszerzők „hatósugarán”, Isaac az első, aki a császár szolgálatában magas szintre juttatja, felvirágoztatja az udvar zenei életét.

1497. áprilisában már szerepel a neve a bécsi udvar fizetési jegyzékén, mint „udvari komponista”. A kedvező feltételek hatására feleségét is Bécsbe hozatja.

Az új pozíció megváltoztatja saját műveinek repertoárját. Németalföldön és Itáliában töltött idejéből elsősorban francia és olasz nyelvű világi darabjai maradtak fenn, ettől az időtől, pedig latin nyelvű motettái, liturgikus és ünnepi alkalmakra készített művei kerülnek előtérbe. Természetesen, a kor hagyománya szerint, felhasznál világi dallamokat is ezekhez az új művekhez. Az ausztriai és német területeken divatos „Lied” világi műfaját a francia chansonok művészi színvonalára emeli, és gyakran egyházi művekben is feldolgoz egy-egy ismert dallamot.

Másik jelentős újítása a különösen német területeken elterjedt „alternatim” gyakorlat továbbfejlesztése. Ez a gyakorlat az *ordinarium missae* tételeire volt jellemző, ami azt jelentette, hogy váltakozó módon, egy- és többszólamú részek felváltva követték egymást az egyes énekelt részekben belül. A XV-XVI. században az orgona és ének váltakozásáról is tudunk. Isaac ezt a gyakorlatot továbbfejlesztette, és kiterjeszti a *proprium missae* tételeire is, kettős értelemben: egyrészt a fent leírtak szerinti váltakozás figyelembevételével, másrészt a *proprium missae* egyes tételeinek feldolgozását tekintve; vagyis az *introitus*, *alleluia/sequentia*, *communio* többszólamú, a köztes változó részek *graduale* és *offertorium* egyszólamú gregorián. Isaac pozíciója szerint műveit bécsi használatra komponálta, de gyakorta küldött darabokat Firenzébe, vagy más európai városokba, udvarokba. Bécs és Firenze mellett életének fontos helyszínei voltak még Torgau, Ferrara és Konstanz, ahol időről-időre megfordult.

Röviddel I. Miksával való találkozása után Bölcs Frigyes szász fejedelem udvari Kapellájának névsorában olvashatjuk Isaac nevét Torgauban, ahol ezután többször felbukkan. Még 1498 előtt felkerül a Habsburgok számadó könyvébe, és 1499-ben megfordul Firenzében is. Az 1505 körül keletkezett többszólamú mise anyagot tartalmazó kéziratban nagyrészt a torgauai Bölcs Frigyes számára komponált művek vannak. Ezeket később jelentősen átdolgozza és a bécsi gyakorlatba már ezek a felújított művek kerülnek, amikből Isaac halála után közel 50 évvel létrejön a *Choralis Constantinus* nyomtatványa.

Ferrarai látogatását egy 1502. szeptemberéből származó levél örökíti meg, melyet I. Ercole herceg egyik ügynöke küld urának: „*Felhívom Fenséged figyelmet, hogy Isaac énekes Ferrarában járt, és a „La-mi-la-sol-la-si-la-mi”, témára motettát szerzett, amely nagyon jó, s amellyel két nap alatt elkészült. Ebből mindazonáltal még nem lehet többre, csupán arra következtetni, hogy nagyon gyorsan dolgozik; azonkívül azonban úgy komponál, hogy munkája tetszik az embereknek. Úgy találom, hogy alkalmasabb lenne Fenséged szolgálatára, mint Josquin, mert szívélyesebb modorú és több újat ír. Igaz ugyan, hogy Josquin jobban komponál, de a saját feje és ízlése után megy, nem pedig az emberek kívánságát követi.*” A levél ellenére a herceg Josquin-t hívja meg udvarába komponistának.

Sokkal fontosabb Isaac kapcsolata a német Konstanz városával. Valamivel 1505. előtt Martin Vogelmayer volt a város orgonistája, akinek kézírásával van lejegyezve Isaac *Sub tuum praesidium* kezdetű motettája a St. Gall - MS 530 jelzetű kéziratban. Egy másik kódex (St. Gall - MS463/464) őrzi az ugyancsak Konstanzban

keletkezett hatszólamú *Virgo prudentissima* motettáját. 1507-ben birodalmi gyűlést tartanak a városban, ahol Niccolò Machiavelli ünnepségén a komponista és felesége is részt vesznek. I. Miksának és a császári Kapellának ekkor Konstanz a székhelye. A katedrális püspöke, *Hugo von Hobenlandenber*g itt hallja Isaac liturgikus műveit, és valószínűleg ő veti fel a zeneszerzőnek a későbbi *Choralis Constantinus* ötletét.

Isaac életének utolsó szakaszában Ausztria liturgikus és világi zenéjének megújításán, jobbátételén fáradozik. Firenzében a Mediciek újra megerősödnek. Lorenzo halála után, Savonarola fellépésének hatására hatalmi helyzetük meggyengült, de ekkorra visszanyerik befolyásukat. Ebben nagy szerep jut Lorenzo fiának – akit Isaac még ifjúkorában tanított – Giovanni de Medicinek pápává választása, aki X. Leó néven uralkodott Rómában. A pápa 1514. május 13-án, közvetett módon levelet küld ifjúkori mesterének. Az üzenetet a Sixtus-kápolna Priorjára Nicolo da Pittis-re bízza. A pápa Isaac részére nyugdíjat biztosít 22 évvel azelőtti szolgálataiért, és arra kéri, hogy a Medici család ügyeinek intézésében, befolyásuk visszaállításában segítse Firenzében. Isaac a levél kapcsán felkeresi I. Miksát, és a pápa kérésére hivatkozva a császár szolgálatából való felmentését kéri. A császár elismerve és megköszönve eddigi szolgálatait, tekintélyes életjáradékban részesíti és elbocsátja. Isaac ezután visszatér Firenzébe és nem hivatalosan a Medici családot szolgálja, ügyeinek intézését felügyeli. Itt halt meg 1517. március 26-án.

Choralis Constantinus

A zenetörténet egyik legnagyobb vállalkozása.

1550-ben és 1555-ben Hieronymus Formschneider nürnbergi kiadónak köszönhetően jelent meg három kötet terjedelemben a teljes egyházi évet felölelő mise-proprium anyagokat tartalmazó kiadvány.

Az első kötet a vasárnapok szertartásához kapcsolódó tételeket közli. A második kötetben a nagyobb egyházi ünnepek (húsvét, pünkösd, mennybemenetel stb.) liturgikus tételei találhatóak, míg a harmadik kötetben a szentek ünnepeihez kapcsolódóan közöl műveket, kiegészítve néhány egyedi ünnep anyagával (akadnak duplikált alkalmak a második kötetrel összevetve, némileg eltérő liturgikus tételekkel), illetve néhány alternatív gyakorlat szerint megkomponált mise-ordinárium ciklus is helyet kapott az utolsó kötetben.

Próbáljuk áttekinteni ennek a hatalmas zenei kincsnek a keletkezésétől a nyomtatott megjelenéséig terjedő közel 50 évig tartó kalandos történetét!

A történet 1507-ig nyúlik vissza, amikor Heinrich Isaac a császári Kapella zeneszerzőjeként I. Miksa kíséretében Konstanz városában tartózkodik. Ekkor figyel fel rá a katedrális püspöke, és kéri fel egy teljes egyházi évet felölelő liturgikus énekanyag megkomponálására, a konstanzi katedrális számára. Isaac 1508. április 14-én megbízást kap a katedrális káptalanjától a fontosabb ünnepek (*etlich officia in summis festiuitatibus*) „Formuláinak” (*Formularies=alapelvek*) elkészítésére. A következő feljegyzés szerint 1508. május 18-án néhány elkészített „Formula” átdolgozására kéri. Végül a megbízástól számított 19 hónappal később, 1509. november 29-én a káptalan elfogadja a teljes mise-proprium anyag „Formuláit” (*1509 Exparte Cancionales per ysaac transmiss*). „Formulák” alatt valószínűleg azt a tervet kell érteni, amiben Isaac rögzíti a megzenésítendő részek liturgikus szövegét és gregorián dallam-anyagát. Ezt a tervet Isaac hátralevő életében folyamatosan valósítja meg, a „Formulák” szerint sorra komponálja meg azok többszólamú részeit. Minden bizonnyal a katedrálisban e szerint az összeállítás szerint végezték a szertartásokat 1526-ig, amikor a protestánsok támadásai elől a káptalan menekülni kényszerült Konstanzból.

Isaac konstanzi kéziratái és azok másolatai – ezekben a nehéz időkben – egy augsburgi könyvkereskedő, Georg Willer tulajdonába kerültek, aki ezeket továbbadta *Hans Ott* részére, Nürnbergbe. Hans Ott felismerve a „Formulák” jelentőségét, felkéri zeneszerző barátját *Ludwig Senfl* személyében, hogy szerkessze meg a teljes anyagot a rendelkezésre álló kéziratok és másolatok segítségével, illetve a hiányzó részeket az „Formulák” alapján egészítse ki. Senfl a feladatot kiváló ötletnek és lehetőségnek találta. A nagyszerű komponista Isaac tanítványa volt, ahogy az önéletrajzi motettájából (*Lust hab ich g'habt zur Musica*) kiderül.

Mesterét 1515-ben közvetlenül követte a Habsburg udvar zeneszerzői állásában, amit Isaac halálának idején is betöltött. Művészi céljának tartotta Isaac tervét a császári udvar Kapellájában megvalósítani, de ebben megakadályozták. 1519-ben I. Miksa halálakor az Kapellát feloszlatták, Senfl-t elbocsátották. A zeneszerző hűsége korábbi mesteréhez töretlen maradt. 1520-ban ennek ékes bizonyítékát adja a *Liber Selectarum Cantionum* c. motettás kötet megjelentetésével, melyben Isaac műveiből is többet közread.

Senfl-t új pozíciója Münchenbe, a bajor hercegi udvarba szólítja. Itt 1523-ban kapja azt a feladatot, hogy szervezzen udvari Kapellát. (Ebbe a kórusba nyer néhány évtized múlva Orlando di Lasso is felvételt mint énekes, majd az ő irányítása alatt éri el a müncheni Kapella a fénykorát.) Senfl, nem sokkal Münchenbe való megérkezése után hozzákezd Isaac műveinek másolásába. Nem véletlen, hogy a legfontosabb 4 kéziratban Isaac műveket tartalmazó forrás itt található (MSS 35-38). 1531-et írunk, amikor Hans Ott felkeresi Senfl-t tervével, aki ezután hosszú ideig dolgozik mestere hagyatékán. Hat évvel később, Ott egy másik kiadványának

(*Novum et insigne opus musicum*, 1537.) előszavában beharangozza a készülő tervet: „*Isaaci pauca habere potui, sed facile id pensabimus proxima editione, qua Choralem cantum constantiensem, ut vocant vulgabimus*”. Anyagi nehézségek miatt a kötet nem tud megjelenni. Időközben Senfl 1542-1543 körül meghal, majd nemsokkal utána 1546-ban Hans Ott is. Senfl 1537-ben elkészült Isaac terveinek megszerkesztésével, a hiányzó részek kiegészítésével, összeállt a nagy mű, legalábbis erre utal, hogy halála utánról nincsenek mástól bejegyzések a kéziratban. A kiadvány Hieronymus Formschneiderhez kerül, aki 1550-ben adja ki a *Choralis Constantinus I.* kötetét, majd 1555-ben a II. és III. kötetet.

Több mint három évszázadnak kellett eltelnie, hogy modern átírásban is napvilágot lásson ez a sorozat. Az első két kötet modern kiadása kritikai jegyzetekkel 1898-ban és 1909-ben jelent meg Guido Adler és Anton Webern közreadásában. A korábbi erőfeszítések az 1950-es évek után felerősödtek a tekintetben, hogy alapos vizsgálat alá kerüljenek a „Formulák” egyes részei és a teljes kompozíciós sorozat. Régi Graduálék és Missálék, számos kézirat és nyomtatvány átvizsgálása történt meg a szóba jöhető egyházmegyék területén, ahol ezek a művek liturgikus használatba kerülhettek.

A konstanzi püspökséghez tartozó nyomtatott Graduale nem került elő ebből az időből, csak kézírásos Missale. Ez alapján egyértelmű, hogy a *Choralis Constantinus* terve az ő felkérésükre készült. A második kötetben található három szent anyaga (St. Conrad, St. Pelagius és St. Geberhard) teszi egyértelművé, hogy Isaac ezt az összeállítást Konstanz számára írta. Ezek a szentek csak a helyi liturgiában szerepelnek. A második kötet „Formuláit” összevetve a Missaléval kiderül, hogy ez a kötet teljes egészében Konstanz számára készült. Azonban más a helyzet az első és harmadik kötettel. Ezek összevetése a konstanzi Missaléval mutatnak kisebb eltéréseket, sőt esetenként a „Formulák” nincsenek semmilyen összefüggésben a misekönyvvel. Ennek a két kötetnek a legfőbb forrásai a Senfl és társai által másolt müncheni kéziratok (MSS 35-38). Ezek több liturgikus könyvvel való összehasonlítása alapján a passauai nyomtatott Graduale, az 1511-ben Bécsben megjelent Graduale Pataviense vehető mintának a „Formulákat” illetően. E szerint a Graduale szerint végezték a bécsi császári Kapella liturgikus gyakorlatát.

Az első kötetben kapnak helyet az alábbi mise-proprium anyagok: (a) Szentháromság vasárnapja, (b) 23 pünkösd utáni vasárnap, (c) Adventi időszak vasárnapjai, (d) Vízkereszti időszak vasárnapjai, (e) Nagyböjti időszak vasárnapjai, a (f) Húsvéti időszak vasárnapjai és a (g) Mennybemenetel utáni vasárnap. A harmadik kötetben Senfl közreadásában a következő ünnepek tételei találhatóak: (a) Szentek közös részei, (b) 5 Tractus, (c) 17 „Formula” egyes szentek ünnepéhez és szentek közös részeihez kapcsolódva, amelyek közül 7 duplikált ünnep a második kötettel, valamint (d) 5 mise-ordinárium ciklus.

Senfl szándéka egyértelműen az volt, hogy Isaac által Konstanz felkérésére elkezdett zenei anyagot a „Formulák” alapján kiegészítse az egész egyházi évre, amihez még alternatív ordinárium sorozatot is illesztett, ami egy templomi kórus számára teljessé teszi a három kötetet. Az odaadó tanítvány megszerkesztette mestere teljes liturgikus zenei törekvéseit magába foglaló gyűjteményét. Egy dolog nem sikerült maradéktalanul, mégpedig az, hogy egy egyházmegye rítusa szerint álljon össze a teljes három kötet. Erre utal a sorozat második és harmadik részében található duplikált ünnepek sora (ami a teljes művet tekintve igencsak elenyésző). Ilyen módon kétféle gyakorlat szerint, a konstanzi és a passauai/bécsi rítus szerint áll össze a teljes sorozat.

Ezek szerint a *Choralis Constantinus* cím kissé félrevezető, hiszen az első és harmadik kötet csak a császári Kapella gyakorlata szerinti anyaggal készült el. Senfl megpróbálta megőrizni eredeti egységében az egyes ünnepek tételeit, az egyes tételek különálló részeit, ezért nem javított bele mesterének Konstanz számára összeállított második kötetének anyagába, így maradhatott meg ez a rítusok szerinti kettősség.

Több szempontból is nagy jelentőségű a *Choralis Constantinus* megjelenése. A kötetben rögzített előadói gyakorlatnak középkori gyökerei vannak. Az első többszólamú művek – melyek liturgikus használatra, ezen elv szerint készültek – a XII- XIII. századból maradtak fent. Legfontosabb forrásuk a francia *Notre Dame-i iskola* két alakjának *Leoninus*nak és *Perotinus*nak műveit is tartalmazó *Magnus liber organi* nevet viselő kottás kézirat. Isaac korából tudunk több zeneszerzőről is, akik ezt a gyakorlatot egy-egy proprium sorozat erejéig alkalmazták, ám sem kortársainak, sem a későbbi utódoknak nem sikerült ezt a teljes egyházi év alkalmaira kiterjesztenie. Ismerünk nagynevű komponistákat, akik kísérletet tettek erre vonatkozóan, de vagy nem lett teljesen kidolgozott művük, vagy nem is maradt belőle fenn kézzelfogható adat, csak írásos források utalnak erre. Ilyen például *William Byrd: Gradualia* sorozata, vagy *Giovanni Pierluigi da Palestrina: Gradualia* terve.

A XVI. század közepén, a német kottakiadásban ritkaság volt, hogy külön kiadványt jelentessenek meg egy szerző műveiből, főleg hogyha az illető nem német születésű. Heinrich Isaac volt az első, aki ilyen megtiszteltetésben részesült.

Ez a mű az utókorra hagyományozza a korabeli német egyházzenei gyakorlatot, I. Miksa császár és más jeles fejedelmek udvarainak énekes hagyományát.

Ez az első olyan jellegű kiadvány, amelyet a későbbi összkiadások (*Opera omnia*) előfutárának tekinthetünk. Liturgikus szempontból pedig, a megjelenés után az első rész, a vasárnapok anyagát tartalmazó kötet alapján folytak a vasárnapi szentmisék a Habsburg udvarban, és ez a gyakorlat elterjedt egész Ausztriában, Németországban és a svájci egyházban, aminek rövid időn belül a reformáció terjedése szabott gátat.

Keresztelő Szent János

Keresztelő János Lukács evangéliuma szerint anyai ágon Jézus rokona volt. Hat hónappal Jézus előtt született, apja Zakariás zsidó főpap volt, anyja Erzsébet. Zakariást némasággal büntette Isten, mert mikor egy angyal közölte vele, hogy fia fog születni, ő nem hitte el, mert már nagyon öreg volt; egészen János születéséig néma maradt.

János remeteként élt a sivatagban, mielőtt prédikálni kezdett. Később prédikált a népnek Krisztus közelegről és bűnbánatot hirdetett. A Jordán folyó vizében keresztelte meg az embereket. Innen ered a keresztelés szokása a keresztényeknél. Maga Jézus is elment hozzá megkeresztelkedni, amit János, – aki ekkor felismerte Jézusban a Megváltót – először nem akart megtenni, de Jézus rábeszélte.

Heródes király elfogatta Jánost, mert az elítélte amiatt, hogy a testvére feleségét, Heródiást vette el. Heródiás manipulációi következtében a király lefejeztette Jánost (a Biblia szerint mikor Heródiás lánya, Salomé táncolt a király előtt, az megígérte, hogy teljesíti egy kívánságát, az anyja pedig utasította Salomé, hogy Keresztelő János fejét kérje egy tálcán.)

IN OCTAVAM IOANNIS BAPTISTAE

Szt. Mihály Templom (2010. július 1., 18.00)

St. Michael's Church (1. July, 2010. at 6 PM)

Introitus – Heinrich Isaac: **De ventre matris meæ** (Choralis Constantinus II.)

Kyrie – Loyset Compère: Missa Alles regrets

Gloria – Loyset Compère: Missa Alles regrets

Graduale – **Priúsqum te formárem** (Graduale Pataviense 129v)

Alleluia – Heinrich Isaac: **Inter natos mulierum** (Choralis Constantinus II.)

Communio – Heinrich Isaac: **Tu puer** (Choralis Constantinus II.)

Credo – Loyset Compère: Missa Alles regrets

Communio – Heinrich Isaac: **Tu puer** (Choralis Constantinus III.)

Offertorium – **Iustus ut palma** (Graduale Pataviense 15v)

Alleluia – Heinrich Isaac: **Erat Ioánnes** (Choralis Constantinus III.)

Sanctus – Loyset Compère: Missa Alles regrets

Agnus Dei – Loyset Compère: Missa Alles regrets

Introitus – Heinrich Isaac: **De ventre matris meæ** (Choralis Constantinus III.)

Lafaghe: **Elizabeth Zachariæ**

Introitus

De ventre matris meæ vocávit me
Dóminus nómine meo: et pósuit os
meum ut gládium acútum: sub
teguménto manus suæ protéxit me,
pósuit me quasi sagíttam eléctam.
Ps. Bonum est confitéri Dómino: et
psállere nómini tuo, Altíssime
Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto
sicut erat in princípío et nunc et
semper et in sæcula sæculórum.
Amen.

Introitus

Anyám méhétől hívott engem az Úr
nevemnél fogva és szájamat éles
kardhoz tette hasonlónak: kezének
árnyékával oltalmazott engem: ki
választott nyillá tett.
Ps. Jó dolog az Urat dicsérni,
nevednek, ó Felséges, éneket zengeni.
Dicsőség az Atyának és Fiúnak és
Szentlélek Istennek. Miképpen
kezdetben vala, most és mindenkor és
mindörökkön örökké. Ámen.

Introitus

The Lord hath called me by my name
from the womb of my mother, and
He hath made my mouth like a sharp
sword; in the shadow of His hand He
hath protected me, and hath made
me a chosen arrow.
Ps. It is good to give praise to the
Lord, and to sing to Thy name, O
Most High.
Glory be to the Father, and to the
Son, and to the Holy Ghost. As it
was in the beginning, is now, and
ever shall be, world without end.
Amen.

Kyrie, eléison.

Christe, eléison.
Kýrie, eléison.

Uram, irgalmazzz!

Krisztus, kegyelmezz!
Uram, irgalmazzz!

Lord, have mercy.

Christ, have mercy.
Lord, have mercy.

Glória in excélsis Deo et in terra pax
homínibus bonæ voluntátis.
Laudámus te, benedicimus te,

Dicsőség a magasságban Istennek, és a
földön békesség a jóakarátú
embereknek. Dicsőítünk téged,

Glory to God in the highest. And on
earth peace to people of good will.
We praise You. We bless You. We

adorámus te, glorificámus te, gratias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam, Dómine Deus, Rex cælestis Deus Pater omnipotens, Dómine Fili unigénite, Iesu Christe, Dómine Deus, Agnus Dei, Fílius Patris, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis; qui tollis peccáta mundi, súscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserére nobis. Quóniam tu solus Sanctus, tu solus Dóminus, tu solus Altíssimus, Iesu Christe, cum Sancto Spírítu: in glória Dei Patris. Amen.

Graduale

Priúsqvam te formárem in útero, novi te: et ántequam exíres de ventre, sanctificávi te. V) Misit Dóminus manum suam, et tétigit os meum, et dixit mihi.

Alleluia

V) Inter natos muliérum non surréxit maior Ioánnes Baptista.

Communio

Tu, puer, prophéta Altíssimi vocáberis: præibis enim ante fáciem Dómini paráre vias eius.

Credo in unum Deum, Patrem omnipoténtem, factórem cæli et terræ, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Iesum Christum, Fílium Dei unigénitum, et ex Patre natum ante ómnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómínes et propter nostram salútem descendit de cælis. Et incarnátus est de Spírítu Sancto ex Maria Vírgine, et homo factus est. Crucifíxus étiam pro nobis sub Póntio Pilátó; passus et sepúltus est, et resurrexit tértia die, secúndum Scriptúras, et ascéndit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória, iudicáre vivos et mórtuos, cuius regni non erit finis. Et in Spírítum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filióque procedit. Qui cum Patre et Fílio simul adorátur et

áldunk téged, imádunk téged, magasztalunk téged, hálát adunk neked nagy dicsőségedért, Urunk és Istenünk, mennyei Király, mindenható Atyaisten. Urunk, Jézus Krisztus, egyszülött Fiú, Urunk és Istenünk, Isten Báránya, az Atyának Fia, te elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk; te elveszed a világ bűneit, hallgasd meg könyörgésünket. Te az Atya jobbján ülsz, irgalmazz nekünk. Mert egyedül te vagy a Szent, te vagy az Úr, te vagy az egyetlen Fölség, Jézus Krisztus, a Szentlélekkel együtt, az Atyaisten dicsőségében. Amen.

Graduale

Mielőtt alkottalak téged anyád méhében, ismertelek és mielőtt kijöttél anyád méhéből, megszenteltelek téged. V) Az Úr kinyújtotta kezét és illette számat és szólt hozzám.

Alleluia

V) Asszonyok szülöttei között nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál.

Communio

Te, gyermek, a Magasságbeli prófétájának fogsz hivatni, előtte nmégy az Úr színe előtt, elkészíteni az útjait.

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt. Isten az Istentől, Világosság a Világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől, született, de nem teremtmény, az Atyával egylényegű; és minden általa lett. Értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből. Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától, és emberré lett. Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették, kínhalált szenvedett és eltemették. Harmadnapra feltámadott az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atyának jobbján, de újra eljön dicsőségben, ítélni élőket és holtakat, és országának nem lesz vége. Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik; akit éppúgy imádunk és

worship You. We glorify You. Lord God, heavenly King, God the Father almighty. Lord Jesus Christ, the Only-begotten Son. Lord God, Lamb of God, Son of the Father. You who take away the sins of the world, have mercy on us. You who take away the sins of the world, receive our prayer. You who sit at the right hand of the Father, have mercy on us. For You alone are holy. You alone are Lord. You alone are the Most High, Jesus Christ, with the Holy Spirit, in the Glory of God the Father. Amen.

Graduale

Before I formed thee in the bowels of thy mother, I knew thee: and before thou camest forth out of the womb, I sanctified thee. V) The Lord put forth His hand, and touched my mouth: and said to me.

Alleluia

V) Among those born of woman none arose greater than John the Baptist.

Communio

Thou, child, shall be called the Prophet of the Highest; thou shalt go before the Lord to prepare His ways.

I believe in one God, The Father Almighty, Maker of heaven and earth, and of all things visible and invisible. And in one Lord, Jesus Christ, the Only-begotten Son of God. Born of the Father before all ages. God of God, Light of Light, true God of true God. Begotten, not made, of one substance with the Father. By whom all things were made. Who for us men and for our salvation came down from heaven. And became incarnate by the Holy Spirit of the Virgin Mary: AND WAS MADE MAN. He was also crucified for us, suffered under Pontius Pilate, and was buried. And on the third day He rose again according to the Scriptures. He ascended into heaven and sits at the right hand of the Father. He will come again in glory to judge the living and the dead and His kingdom will have no end. And in the Holy Spirit, the Lord and Giver of life, Who proceeds from the Father and the Son. Who together with the

conglorificátur: qui locútus est per prophétas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confíteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expécto resurrectionem mortuórum et vitam ventúri sáeculi. Amen.

Communio
Tu, puer...

Offertorium
Iustus ut palma florébit: sicut cedrus, quæ in Líbano est, multiplicábitur.

Alleluia
V) Erat Ioannes prédicans in deserto baptismum peniténtiæ.

Sanctus, sanctus, sanctus Dóminus Deus Sábaoth. Pleni sunt cæli et terra glória tua. Hosánna in excélsis. Benedíctus qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.

Introitus
De ventre matris meæ...

Motetta
Elisabeth Zachariæ magnum virum genuit Iohannem Baptistam præcursorem Domini. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioánnes. Hic venit, ut testimónium perhiberet de lúmine. Sancte Ioannes. Inter natos mulierum non surrexit maior Iohanne Baptista qui viam Domini præparavit in heremo. Ioannes est nomen eius. Vinum et siceram non bibet et in nativitate eius multi gaudebunt. Sancte Ioannes.

dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút. Ő szólt a próféták szavával. Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban, vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára, várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen.

Communio
Te, gyermek...

Offertorium
Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa.

Alleluia
V) János a pusztában hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára.
Szent vagy, szent vagy, szent vagy, mindenség Ura, Istene. Dicsőséged betölti a mennyet és a földet. Hozsanna a magasságban. Áldott, aki jön az Úr nevében. Hozsanna a magasságban.

Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit: irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit: irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit: adj nekünk békét.

Introitus
Anyám méhétől...

Motetta
Erzsébet, Zakariás felesége szülte a nagy férfit: Keresztelő Jánost, az Úr előhírnökét. Vala egy ember, Istentől küldetve, kinek neve volt János. Azért jött, hogy tanúságot tegyen a világoosságról. Szent János. Asszonyok szülöttei között nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál, aki előkészítette az Úr útját a pusztában. János az ő neve. bort és mámorító italt nem fog inni, és sokan örülnek majd születésén. Szent János.

Father and the Son is adored and glorified, and who spoke through the prophets. And one holy, Catholic and Apostolic Church. I confess one baptism for the forgiveness of sins and I await the resurrection of the dead and the life of the world to come. Amen.

Communio
Thou, child...

Offertorium
The just shall flourish like the palm-tree; he shall grow up like the cedar of Libanus.

Alleluia
V) John was in the desert, baptizing and preaching the baptism of penance.
Holy, Holy, Holy Lord God of Hosts. Heaven and earth are filled with your glory. Hosanna in the highest. Blessed is He Who comes in the Name of the Lord. Hosanna in the highest.

Lamb of God, Who take away the sins of the world, have mercy on us.
Lamb of God, Who take away the sins of the world, have mercy on us.
Lamb of God, Who take away the sins of the world, grant us peace.

Introitus
The Lord hath called me...

Motetta
Elisabeth, wife of Zacharias, she hath brought forth a mighty son, even John Baptist, the Lord's Forerunner. There was a man sent from God, whose name was John; The same came for a witness, to bear witness of the Light. Saint John. Among those born of woman none arose greater than John the Baptist. Who made straight in the desert an highway for the Lord. His name is John; he shall drink neither wine nor strong drink, and many shall rejoice at his birth. Saint John.

C O R V I N A C O N S O R T

w w w . c o r v i n a c o n s o r t . f w . b u

Opicz József, Pászti Károly, Kalmanovits Zoltán, Demjén András